

Світлана Я. Єрмоленко (Київ)

Сучасна українська лінгвостилістика: співвідношення теорії і методів

✦ Ключні речі:

*лінгвостилістика,
стиль, функціональний
стиль, художественний
стиль, мовне мислення,
інтерпретація
стиля, текст,
лінгвостилістическіє
методи.*

У раду се образлаже садржај термина и појма „лінгвостилістика“ у контрасту према појму „стилістика“ у науци о књижевности и філологији, које имају књижевноуметнички текст као заједнички објекат проучавања. Предложена дефиниција стила служи као основ за изједначавање појмова „стил“ и „креирани текст“, јер се креирање текста спроводи обавезно у одређеном стилу и представља реализацију типа језичког мишљења које је иманентно конкретної сфери друштвене делатности.

В українському мовознавстві з другої половини ХХ – початку ХХІ ст. спостерігаємо зростання наукового інтересу до лінгвостилістичних досліджень. Зауважимо, що термін „лінгвостилістика“ було впроваджено для виокремлення власне лінгвістичних методів дослідження стилю, відмінних від методів літературознавчої стилістики. Звертаючись, наприклад, до того самого об'єкта дослідження – індивідуального стилю письменника, ці дві гілки філологічної науки йдуть різними шляхами, застосовують спеціальні

методи, щоб отримати дані, які, зокрема, або поглиблюють знання про психологію індивідуальної творчості, соціальний контекст художніх творів, місце творчості письменника в історії літературних стилів, або визначають його роль у розвитку літературної мови, урізноманітненні її словника, в активізації потенційних можливостей мовної структури, реалізованих в індивідуальному мововжитку. Але в обох випадках дослідники мають справу з естетичною функцією мови, з естетичними засадами мовотворчості

 2012

особистості, а це зумовлює використання методів аналізу, характерних для стилістики в широкому розумінні цього слова, без розрізнення літературознавчої і лінгвістичної стилістики. На такій спільній основі наголошують дослідники: “Граница между лингвостилистическим и литературоведческим изучением художественного произведения становится зыбкой, она определяется прежде всего проблематикой исследования, а не строгой дисциплинарной разграниченностью используемого концептуального аппарата” (Салимовский 2009: 26) Названі галузі філологічних знань залежно від історично зумовлених наукових парадигм виявляють тенденції або до зближення, або до розходження щодо мети, завдань і методів вивчення спільного об’єкта – художньої мовотворчості. Різні філологічні підходи до інтерпретації художнього тексту (художніх текстів), а також до філософського й загальнокультурологічного змісту функціональних стилів засвідчують традиційні стилістичні конференції в м. Ополе (Польща), які започаткував професор Станіслав Гайда.

Вихід стилістичних досліджень за межі художнього стилю, зосередження уваги на текстах інших суспільно-ситуативних різновидів комунікації стимулювали розвиток лінгвостилістики, або, за іншою термінологією, функціональної стилістики. Ще на початку 60-х років ХХ ст. термін “лінгвостилістика” не всі дослідники сприймали однозначно. У праці “Нариси з загальної стилістики сучасної української мови” І. Г. Чередниченко розрізняє *загальну* стилістику як “вчення про виражальні мовні засоби і використання їх у різних стилях і стилістичних колоритах мови” та *часткові* стилістики, “призначені для висвітлення

питань окремих стилів” (Чередниченко 1962: 12). Автор використовує назву *лінгвостилістика* з характерним оцінним коментарем – *роботи з так званої “лінгвостилістики”* – і накреслює перспективи розширення об’єктів цієї мовознавчої галузі: “ще немає досліджень історії становлення і розвитку стилів української мови, не зроблено конкретного визначення методів стилістичного дослідження; відсутнє розмежування лексичного, граматичного і стилістичного аналізу явищ мови” (там само). Однак і сама узагальнювальна праця І. Г. Чередниченка, й наступні стилістичні розвідки підтвердили існування в лінгвоукраїністиці передусім стилістики мовних засобів (мовних ресурсів), або структурно-рівневої стилістики, яка, оперуючи одиницями конкретних мовних рівнів (лексичного, граматичного, словотвірного) і застосовуючи власне стилістичні методи дослідження, репрезентує опис стилістичної системи української мови. Принцип структурно-рівневої стилістики було покладено в основу створення академічного курсу “Сучасна українська літературна мова. Стилістика” (Стилістика 1973), у якому розглянуто лексичні, фразеологічні, словотвірні, морфологічні засоби стилістики, засоби фоностилістики, питання стилістичного синтаксису, ритмомелодики усного мовлення, художньої прози і віршованої мови. Поряд із описом стилістичних значень різнорівневих мовних засобів у курсі подано загальну характеристику функціональних стилів української літературної мови і стилістики усного мовлення. З часу виходу цієї академічної праці українське мовознавство поповнилося значною кількістю досліджень як із галузі стилістики мовних ресурсів, так і з вивчення змістової і формально-

структурної природи функціональних та індивідуальних стилів, жанрових різновидів мови. Ключовим у цих дослідженнях стало поняття *стилістична функція*, що заступало в багатьох випадках синонімічні терміни *стилістичне значення*, *стилістичне забарвлення*, *стилістична конотація* і відбивало розвиток метамови функціональної стилістики. У визначенні функціональної стилістики зафіксовано такі базові поняття: *різновид* суспільного функціонування мови, соціально актуальна *сфера спілкування* і співвідносна з нею *форма свідомості*. Саме ці чинники детермінують системність мовних засобів, які належать до одного функціонального стилю. Пор.: “Функциональная стилистика стремится изучить, в какие системные отношения входят языковые средства при функционировании языка в зависимости от типичных и традиционных, прежде всего социально актуальных, сфер общения” (Кожина 2008: 87). Власне стилістика за своєю природою була тією галуззю мовознавства, яка завжди пов’язувалася із функціонуванням мови, тому й означення *функціональна стилістика* слугує лише уточненням посутнього явища.

Показово, що в другій половині ХХ ст. кожне конкретне дослідження структурних одиниць української мови (лексичних, фразеологічних, словотвірних, морфологічних, синтаксичних) містило, як правило, завершальний підрозділ, присвячений описові стилістичних функцій розглядаваної мовної одиниці: вивчення функціонування будь-якої мовної структури не може обійтися без кваліфікації стилістичних значень, виявлення особливостей використання цієї структури в практиці спілкування. Отже, до 60–70-х років ХХ ст. лінгвостилістика розвивалася в межах інших галузей мовознав-

ства, зокрема лексикології, граматики, а також історії літературної мови. З одного боку, стилістична характеристика мовних явищ доповнювала опис лексичної, граматичної системи літературної мови, а з другого – виявляла такі структурно-функціональні ознаки мовних одиниць, які потребували осмислення в нових категоріях наукового пізнання мови. Саме в цей період виникає потреба розмежування практичної і загальної (теоретичної) стилістики. Перша орієнтована на практичне удосконалення мови, вибір мовцем найдоцільніших форм спілкування у різних суспільних сферах, на засвоєння мовних норм, друга – на обґрунтування поняття мовного стилю, стилістичної системи національної мови, загалом – визначення сутності стилістичних категорій в лінгвоукраїністиці.

Теоретична лінгвостилістика охоплює такі питання, як визначення стилю, зміст категоріальних понять *стильове* і *стилістичне* в мові (Теоретичні проблеми 1972), визначення основ мовної експресії (Чабаненко 2002), встановлення диференційних ознак функціональних стилів, співвідношення загальнолітературної і стильової норми, історична змінність книжних і розмовних стилів, а також книжності й розмовності мовних засобів, роль історичної, архаїчної, діалектної, просторічної, жаргонної лексики як стилістичних категорій, виокремлення стилістичного компонента в семантиці словотвірних, граматичних одиниць, тобто обґрунтування об’єктивного існування категорій стилістичного синтаксису, стилістичного словотвору, стилістичної морфології, фразеології, лексикології.

Відомо, що стилістично марковані лексичні, фразеологічні одиниці мають спеціальні позначки в словнику, так само вирізняються стилістичним забарвлен-

ням певні морфологічні форми, словотвірні засоби. Але порівняно з так званими стилістично нейтральними одиницями їх у мові незначна кількість. Навряд чи релевантним є поняття стильово нейтральних мовних одиниць чи нейтрального стилю. Замість нейтральності, на думку польського дослідника С. Гайди, варто говорити про потенційну конотаційну багатозначність мовних одиниць: у тексті реалізується одне із значень таких одиниць (Gajda 1982: 55). Існують певні труднощі визначення стилістичної маркованості синтаксичних структур. Віднесення їх до певної стилістичної категорії потребує врахування не лише специфіки формальної синтаксичної структури, а й лексичного наповнення цієї структури, тобто комунікативної інтенції висловлювання. Це означає врахування ситуації спілкування, намірів мовця, оцінку суспільно узвичаєного типу висловлювання, визначеного розвитком літературної мови й виробленими типовими стилями спілкування.

У загальному контексті опису структури української мови відзначаємо наявність праць, об'єкти яких – художні й нехудожні тексти – виступають джерельною базою для отримання результатів, що мають поповнити реєстри зафіксованих структурних одиниць літературної мови певного періоду. Що давнішого періоду історії літературної мови стосується досліджуваний текст, то менша ймовірність переконливої стилістичної інтерпретації виявлених фактів. Варто зауважити, що вибір для наукового дослідження тексту, який належить до давніх періодів розвитку літературної мови, потребує знання історичної норми, всього культурно-історичного контексту, в якому побутував цей текст, розуміння співвідношення між тогочасними функ-

ціональними та експресивними стилями (Русанівський 1976) тощо. Однак сучасний дослідник мимоволі накладає на бачення давньої мови та її виразових засобів систему сучасної мови, при цьому зіставлення відбувається на рівні підсвідомості. Тому навіть фіксація певних форм, лексем, фразем, конструкцій у конкретних пам'ятках становить науковий інтерес і не потребує обґрунтування застосовуваних методів, тоді як фіксація лексем, форм, конструкцій у текстах, що належать до різних функціональних стилів сучасної літературної мови, передбачає застосування специфічних інтерпретаційних методів.

Осмислення проблем стилістики безпосередньо пов'язане з філософією мови, з актуалізацією психологічного чи, ширше, гуманістичного напрямку в мовознавстві. Саме він превалює в сучасній науці про мову, хоч як назвемо цю галузь пізнання – функціональною, комунікативною, антропоцентричною, когнітивною, прагматичною чи будь-якою іншою лінгвістикою. Змінивши структуралістський підхід до мови, коли вона розглядається сама в собі й структура одиниць нижчого рівня детермінує структуру одиниць вищого рівня, власне, переорієнтувавши структурний аналіз на розкриття закономірностей зв'язку мови й мислення, мови й соціуму, на вивчення диференційних ознак функціональних різновидів мови, виявлення комунікативних стратегій, у яких важливу роль відіграє категорія оцінки з її неодмінним національно-культурним компонентом, сучасне мовознавство зосереджує увагу на пізнанні мовної і концептуальної картини світу. У цій науковій парадигмі важлива роль відводиться стилістиці.

Коллективна праця “Українська лінгвостилістика ХХ – початку ХХІ ст.: сис-

тема понять і бібліографічні джерела” (Українська лінгвостилістика 2007) засвідчила розширення об’єктів лінгвостилістичних досліджень: у ній зібрано не лише бібліографію з історії вивчення художнього, публіцистичного, наукового, офіційно-ділового, розмовного, сакрального стилів української мови, уміщено відповідні вступні розділи теоретичного змісту, а й подано індекс термінів, використовуваних у працях із лінгвостилістики.

У запропонованих індексах, що становлять перелік термінологічних понять різного ступеня узагальнення, наявна цінна інформація: крім того, що вони фіксують стан метамови української лінгвостилістики певного часового зрізу, за ними можна простежити еволюцію дослідницького апарату, а також дізнатися, мова якого письменника найчастіше ставала об’єктом вивчення лінгвостилістів. Так, найбільша кількість розвідок присвячена аналізу мовотворчості Тараса Шевченка. Мовознавці обирали також об’єктом свого дослідження мову Івана Котляревського, Івана Франка, Лесі Українки, Михайла Коцюбинського, Бориса Грінченка та інших письменників XIX ст. У контексті мовно-художньої практики XX ст. найчастіше увагу стилістів привертала мовотворчість Павла Тичини, Максима Рильського, Богдана-Ігоря Антоновича, Юрія Яновського, Олеса Гончара, Михайла Стельмаха, Ліни Костенко, Миколи Вінграновського, Івана Драча, Василя Стуса. В останні десятиліття з’явилися розвідки про мову Івана Багряного, Євгена Маланюка, Уласа Самчука, Олега Ольжича, Емми Андіївської, тобто письменників західної діаспори. Власне кажучи, маємо справу з горизонтальним розширенням стилістичних студій, що стосується як вивчення мовотворчості

письменників, що репрезентують різні часові зрізи й стилеві течії в українській словесності, так і дослідження наукового, офіційно-ділового, публіцистичного, релігійного стилів, осмислення жанрово-стильової різноманітності сучасної української мови. Водночас фіксуємо зміни у вертикальному вимірі лінгвостилістики, тобто в терміноапараті, пошуках нових підходів, обґрунтуванні нових теоретичних засад дослідження функціональних та індивідуальних стилів.

Найактивніше опрацьовується в українській лінгвостилістиці художній стиль, зокрема мова поезії і прози, рідше – драматургічних творів.

Особливу увагу до художнього стилю можна пояснити, по-перше, тим, що мовна практика майстрів слова завжди вважалася одним із визначальних критеріїв становлення й утвердження літературної норми (Пилинський 1969), по-друге, саме художній стиль, реалізуючи естетичну функцію мови, залучає й стилістично трансформує мовні засоби всіх інших функціональних стилів, тобто виявляє якнайширші можливості використання літературної мови в її часових, просторових і соціальних різновидах. І хоч загальноновизнаною є думка про те, що мова художньої літератури не тотожна літературній мові, проте художній стиль традиційно використовують для характеристики літературної мови в її історичному розвитку, тобто цей стиль – репрезентант часового зрізу української літературної мови, надто коли йдеться про лексикографічну практику або опис історії літературної мови.

Багатощаровість, об’ємність стилістичної системи української літературної мови пов’язана з тим, що функціональні стилі становлять складні нелінійні утворення. В них віддзеркалюється стан літе-

ратурної мови з її загальнолітературною і стильовими нормами, історія культури, а також прагматичний аспект – оцінка мовця, його сприймання.

Дослідник-стиліст постає перед проблемою окреслення суспільно-ситуативних сфер функціонування мови й накладання на одиниці мови нових функціональних і експресивних конотацій. Оскільки стиль – це не самі елементи (одиниці) мовної системи, а принципи їх комбінування, настанови, конструкти, які організують зміст тексту, тобто пов'язані з певними мисленневими процесами, то й завдання дослідника полягає в ідентифікації, пізнанні цих процесів.

Намагання систематизувати стилістичні явища, спираючись лише на одиниці мовної структури, виявило слабкі місця рівневої стилістики, яка не забезпечувала евристичної цінності стилістичних досліджень.

Пройшовши шлях розмежування стилістичних явищ за належністю їх до лексичних, граматичних одиниць, вичленувавши власне стилістичний компонент у семантичній структурі цих одиниць, лінгвостилістика прагне до синтетичного, узагальнювального аналізу, до виходу в коло проблем “мова і культура”, “мова і людина”, “мова і ситуації спілкування”.

Ще ніколи так гостро, як сьогодні, не стояло питання про інтеграційну роль стилістики, предметом якої є не сама система мовних знаків чи механізм мови з іманентними законами її розвитку, а функціонування мови в комунікативному середовищі, мовна діяльність особи, суб'єкта з його уподобаннями, мовною свідомістю, здатністю творити й сприймати тексти, що належать до певної культури й свідчать про цивілізаційну еволюцію людства.

Під впливом когнітивної, прагматичної, комунікативної лінгвістики у межах функціональної стилістики формуються нові підходи й методи дослідження функціональних та індивідуальних стилів, реалізуються міждисциплінарні зв'язки, що відповідають складності пізнаваних мовних явищ. Актуалізація поняття *концепт*, а також засади когнітивної лінгвістики спричинилися до нової інтерпретації традиційних стилістичних об'єктів, зокрема таких, як художня (поетична) метафора: “Художня метафора є продуктом творчої думки, результатом цілеспрямованих і свідомих естетичних пошуків, а це означає, що її слід розглядати як явище, що має когнітивне підґрунтя” (Кравець 2012: 46). Метод моделювання когнітивних метафор дає змогу виявити архетипи, які засвідчують специфіку національного осмислення, сприймання навколишнього світу і його взаємодії з внутрішнім світом людини.

Сучасна лінгвостилістика оперує певним набором інструментів опису художніх стилів. При цьому застосовується поняття *мовної картини світу, метод моделювання лексико-семантичних і асоціативно-семантичних полів*. Польовий підхід забезпечує надійність і достовірність висновків про особливості індивідуальних стилів, про формування індивідуальної мовної картини світу. Методи виділення *ключових слів, наскрізних образів, концептів, архетипів поетичного мислення* корелюють із поняттями *теми і мотиви творчості письменника*, що становлять інструментарій літературознавчої стилістики. В лінгвостилістичній інтерпретації художніх текстів евристичну роль виконують також поняття *культурних кодів, міфообразів, мовно-естетичних знаків культури*.

Роблячи акцент на інтерпретації стилю, на взаємодії творця тексту і його реципієнта, маємо визнати недостатньо переконливими такі ознаки визначення стилю, як можливість *вибору* мовних засобів, *спосіб*, *принцип* їх стильової організації. Названі параметри – вибір, спосіб, принципи організації – націлюють дослідника на пошуки формальних засобів мовної діяльності. Якщо розуміти стиль не як форму втілення певного змісту, а як активну взаємодію змісту і форми, що нерозривні в процесі висловлювання, треба визнати неточність вживання поняття “вибір мовних засобів”. Певний зміст потребує лише такої, а не іншої форми; варіювання форми, зміна її зумовлює виникнення нових змістових нюансів. Іншими словами, думка, народжуючись, утілюється в певній мовній формі; вона не існує окремо, щоб до неї добирався той чи той стильовий “одяг”; вона відразу народжується як стильово окреслене, призначене для конкретної сфери спілкування, зумовлене комунікативною метою висловлювання.

Конкретне стильово орієнтоване висловлювання підпорядковане певним принципам узгоджуваності складових елементів, певному характерові, типові мислення в кожній сфері мовної діяльності. Тип мовомислення в офіційно-діловій або науковій сферах відрізняється від типу мовомислення мовця, який створює художній чи публіцистичний текст.

Тип мовомислення і принципи організації мовних одиниць належать до категоріальних ознак стилю. Якщо абсолютизувати момент вибору мовних засобів для досягнення конкретної стилістичної мети, маємо прийти до поширеної думки, що стиль – явище позамовне, а структурні мовні одиниці позбавлені

будь-яких оцінок, будь-якої прагматичної семантики.

Тим часом кожний текст виявляє ознаки суб'єктоцентризму (Witosz 2011: 7). Божена Вітош розвиває думку дослідників про те, що “стиль – це гуманістична структура тексту” (Gajda 1982: 82) і про те, що формально-семантичні й прагматичні властивості тексту залежать від мовця, суб'єкта мовної діяльності (Bartmiński 1981: 36). Якщо в сучасній українській лінгвостилістиці актуалізоване поняття антропоцентричного підходу, то польська дослідниця наголошує на співвідносному принципі суб'єктоцентризму як закономірного явища в стилістичних дослідженнях. Цей підхід мотивує застосування категорії індивідуальності, особовості, тобто суб'єктоцентризму не лише до художніх текстів, а й до наукових, у зв'язку з чим лінгвостилісти активно вивчають засоби реалізації в наукових текстах категорії діалогічності (Котюрова 1996).

У дискусіях навколо стилістичних категорій привертає увагу факт зміщення акцентів на розуміння стилю як різновиду світобачення і пізнання мовця, перехід від спостережуваних мовних явищ до встановлення способів пізнання й концептуалізації світу людиною, тобто до соціально-психологічних механізмів категоризації явищ, а отже, пізнання ментальності мовців (Bartmiński 2006).

Функціональна, динамічна природа стилю, що реалізується в різних текстових структурах, потребує цілісного підходу, що враховує внутрішньомовні й позамовні чинники. З метою пізнання стилетвірних ознак текст членується на мовні одиниці, зіставлявані з варіантними, синонімічними засобами вираження, а також співвіднесені з позамовною дій-

сністю через спосіб її концептуалізації. Отже, на перший план у визначеннях стилю виходять не формальні ознаки (вибір і комбінація мовних елементів), а встановлення психологічних, прагматичних передумов існування стилю. До прагматичних умов належать: сфера діяльності мовця й усталені, вироблені способи (норми) спілкування в цій сфері.

Стиль – це різновид творчої мовної діяльності, тип мовомислення, мовної поведінки в різних колективно усвідомлених ситуаціях спілкування, дотримання умов комунікації в різних сферах культури. В центрі розуміння динамічної моделі стилю – людина, яка і породжує, і сприймає (декодує) стильові різновиди мови. Якщо послуговуватися традиційним поняттям *вибір*, то у визначенні стилю варто наголошувати на виборі мовцем ієрархічно організованої сфери культури (побутової, наукової, політичної, офіційно-ділової, релігійної тощо), в якій відбувається спілкування (Zgólka 1991: 29). Дослідники, вибираючи пункт бачення стилю, розрізняють текстові, функціональні і прагматичні критерії стильової диференціації мови (там само).

Отже, розвиток загальної теорії мови, розуміння місця стилістики в соціокультурній діяльності людини зумовили нові акценти у визначенні функціонального стилю:

стиль – функціонально-комунікативне утворення літературної мови;

стиль – тип соціальної мовної діяльності;

стиль – тип мислення;

стиль – феномен національної культури.

Стилістичну систему літературної мови становлять, як зазначено вище, функціональні стилі, а також одиниці різних мовних рівнів (мовні ресурси),

позначені стилістичною маркованістю в семантичній структурі мови. У працях із лінгвостилістики часто вживають термін *створення стилістичного ефекту*. Як правило, його використовують у зв'язку з оцінкою художньої мови, водночас поширюючи на різні комунікативні ситуації, пор.: “вибрати найефективніший вираз, що найдоцільніше задовольняє комунікативно-інтелектуальні й естетично-емоційні вимоги мовця, потреби мовного спілкування в даній ситуації і викликає естетичну насолоду від краси слова, влучності, гнучкості, красномовності, крилатості вислову” (Стилїстика 1973: 31). У лінгвостилістичних розвідках початку ХХІ ст. дослідники намагаються конкретизувати досить загальну оцінку категорію висловлювання, спроектувавши її на конструктивні ознаки функціональних стилів, зокрема художнього і стилю масової інформації, напр.: “Естетизм художнього стилю, що постає як ідіостилістична самоідентифікація, мотивує ексклюзивність мовного знака чи форми, естетика ж стилю масової інформації полягає у своєрідній символіці типізованого образу” (Шевченко 2004: 74).

В одному оцінному полі перебувають вислови *стилістичне значення, стилістичний ефект, естетична вартість*. Змістове наповнення їх у конкретному стилістичному аналізі залежить від того, чи розглядаються мовні одиниці певного структурного рівня, чи здійснюється аналіз цілісного тексту. В останньому випадку предметом вивчення стають особливості побудови тексту. Категорії стилістичного і естетичного стосовно до художніх текстів ототожнюються.

Окреслюючи проблему співвідношення тексту і стилю, В. Гайнеман висловлює слушну думку: “Немає тексту без прагматичного складника, без стилю.

І навпаки – стильовий аспект можна висловити і створити лише в тексті. В цьому сенсі текст і стиль нероздільні” (Heinemann 2010: 368). Стиль пристосовує, акомодує конкретний текст до певної ситуації, Водночас він не може бути додатком, його прагматична сут-

ність – це конститутивна ознака тексту. Комунікативний ефект визначає сутність стилю, а стиль робить текст текстом (там само).

Лінгвотекстологія забезпечує інтегрованість стилістичних досліджень, детермінує їх міждисциплінарний характер.

summary



[SVITLANA YA. YERMOLENKO]

Modern Ukrainian Linguostylistics: Correlation of Theories and Methods

Terminological meaning of “linguostylistics”, opposed to the concept of “style” in the branch of literary criticism, is explained. Two branches of philological sciences use different methods to the general object of research – the artistic text. It depends on the theory of style, goals and tasks for the studying of style. Correlation instruments of analysis in theory of literature (creative *themes and motives*) with the concepts of linguostylistics (*keywords, lexical-semantic, associative-and-image fields*) is established. The choice of language units, which is due to social goal and the functioning of language as a definition of the style evaluated critically. Interpreting the style as a *type of language-thinking*, which is determined by the sphere of social and personal activities of native speakers, is proposed.

The idea of inseparability of style and creation the text is postulated. The process of text creation occurs in the concrete style and represents the type of language thinking which is significant for the particular branch of social activity.

Література:

- Кожина 2008: **Кожина М. Н.** Стилистика русского языка: учебник / М. Н. Кожина, Л. Р. Дускаева, В. А. Салимовский. – Москва: Флинта: Наука. – 464 с.
- Котюрова 1996: **Котюрова М. П.** Научный текст в аспекте индивидуального стиля мышления. – In: *Tekst a styl*. – Opole.
- Кравець 2012: **Кравець Л.** Динаміка метафори в українській поезії ХХ ст. – Київ: вц “Академія”. – 416 с.
- Пилинський 1969: **Пилинський М. М.** Основні критерії норми літературної мови. – In: *Мовознавство*. – Київ. – № 3. – С. 64–75; № 5. – С. 68–79.
- Русанівський 1976: **Русанівський В. М.** Співвідношення функціональних і експресивних стилів мови. – In: *Слово і труд*. – Київ: Наукова думка. – С. 73–81.

СВІТЛАНА Я. ЄРМОЛЕНКО

- Салимовский 2009: **Салимовский В.** Функциональная стилистика в ее отношении к эстетическому идеализму: возможны ли элементы синтеза? – In: *Stylistyka*. – XVIII. – S. 17–32.
- Стилистика 1973: Сучасна українська літературна мова. Стилистика. – Київ: Наукова думка. – 588 с.
- Теоретичні проблеми 1972: Теоретичні проблеми лінгвістичної стилістики. – Київ: Наукова думка. – 193 с.
- Українська лінгвостилістика 2007: Українська лінгвостилістика XX – початку XXI ст.: система понять і бібліографічні джерела / За ред. д-ра філол. наук, проф. С. Я. Єрмоленко. – Київ: Грамота. – 368 с.
- Чабаненко 2002: **Чабаненко В. А.** Стилiстика експресивних засобiв української мови. – Запорiжжя. – 351 с.
- 32 Чередниченко 1962: **Чередниченко І. Г.** Нариси з загальної стилістики сучасної української мови. – Київ. – 495 с.
- Шевченко 2004: **Шевченко Л. І.** Концепти теорії інтелектуалізації. – Київ.
- Bartmiński 1981: **Bartmiński J.** Derywacja stylu. – In: *Pojęcie derywacji w lingwistyce*. – Lublin.
- Bartmiński 2006: **Bartmiński J.** Językowe podstawy obrazu świata. – Lublin.
- Gajda 1982: **Gajda S.** Podstawy badań stylistycznych nad językiem naukowym. – Warszawa.
- Heinemann 2010: **Heinemann W.** Czy wszystko jest stylem? Refleksje dotyczące relacji tekstu i stylu. – In: *Stylistyka*. – XIX. – S. 355–370.
- Witosz 2011: **Witosz B.** O konsekwencjach podmiocentryzmu w badaniach stylistycznych. In: *Stylistyka*. – XX. – 7–17 s.
- Zgółka 1991: **Zgółka T.** Tekstowe, funkcjonalne i pragmatyczne kryteria wuodrębniania stylowych odmian języka. – In: *Synteza w stylistyce słowiańskiej*. – Opole.